

I TÚ A QUÈ ET DEDIQUES?

Un projecte sobre la igualtat de gènere a diferents sectors laborals a través d'entrevistes i una exposició amb motiu del 8 de Març

Nom del centre: CIPFP. Misericòrdia (València)

Tutor/a: Argente Ferrer, Javier i Pastor Pastor, Laura Úrsula.

Alumnat: Babasasa Mochi, María; Botet Jiménez, Carlota; Feltzer Flores, Nuria; Fortunatti, Agustina; Ghazali Takafi, Sara; Juberías Hombrados, Sela; Morales Herreras, Claudia; Polo Conejos, Carolina; Raigoza Madrid, Juan Esteban; Ripoll Gimeno, Esther; Rodríguez Borrás, María; Rosa De Los Santos, Aitana; Sanchis Ortega, Carla; Valcárcel Yago, Carla.

1. INTRODUCCIÓ

Per tal d'endinsar-nos des de la proximitat en el món laboral de la mà de referents femenines, durant el curs 2024-25 al 1r curs del Cicle Formatiu de Grau Superior de Promoció de la Igualtat de Gènere dins del mòdul Àmbits d'intervenció per a la promoció de la igualtat, vam portar a terme el projecte que ara presentem consistent en tres grans parts: una primera part consistent en la investigació introductòria prèvia sobre els sectors laborals i la seua vinculació amb la igualtat de gènere, una segona part de presa de contacte amb la realitat en la que es va entrevistar a diferents dones associades a sectors laborals específics vistos amb anterioritat, i una tercera part d'elaboració d'una exposició que partia dels continguts abordats en les entrevistes anteriors.

2. CONTEXTUALITZACIÓ

El present projecte es va portar a terme al llarg del curs 2024-25, concretament al tercer trimestre, durant els mesos de febrer i març dins del marc de preparació de la celebració del 8 de març, Dia Internacional de la Dona.

El Centre Integrat Públic de Formació Professional Misericòrdia es troba al barri de la Font Santa de València i imparteix programes formatius de qualificació bàsica en Operacions auxiliars de serveis administratius i general, i dins del Grau D els cicles formatius de grau bàsic amb el Títol Professional Bàsic en Serveis Administratius, el Títol Professional Bàsic en Serveis Comercials, els cicles formatius de grau mitjà en Gestió Administrativa, Activitats Comercials, Instal·lacions Elèctriques i Automàtiques, Instal·lació de Telecomunicacions, i Atenció a Persones en Situació de Dependència, dins dels cicles formatius de grau superior es troben els Cicles formatius en Administració i Finances, Assistència a la Direcció, Marketing i Publicitat, Manteniment Electrònic, Sistema de Telecomunicacions i Informàtics, Electromedicina Clínica, Automatització i Robòtica Industrial, Mediació Comunicativa, Educació Infantil, Integració social, i el que ens ocupa de Promoció de la Igualtat de Gènere. Així també hi ha formació de Grau E, cursos d'especialització amb Robòtica Col·laborativa, i Aeronaus Pilotades de Forma Remota-Drons.

El grup amb el qual es va desenvolupar aquest projecte és el PI1A, de primer del Cicle Formatiu de Grau Superior en Promoció de la Igualtat de Gènere, l'únic grup d'aquest cicle que acudeix de vesprades, de dilluns a divendres de forma presencial. El grup estava conformat per 15 persones, un xic i catorze xiques, d'entre 18 i 29 anys.

Les dones amb les quals les que vam col·laborar a l'hora de fer les entrevistes van procedir del contacte de les docents i de l'alumnat, a partir de col·laboracions prèvies, de la militància associativa o activisme social. Considerarem interessants els sectors de: la política, l'advocacia, la restauració de mines i canteres (forestal), el món rural i de l'agricultura, les cures de la gent gran, la cooperació i les arts escèniques, i els vam escollir pel coneixement i proximitat de les persones, per l'interès erés de l'alumnat, per considerar que eren sectors específics amb unes casuístiques molt precises que ajudarien a visibilitzar àrees que habitualment en el quotidià no podem apreciar. A la seua vegada, l'anteriorment mencionat ens permetria que l'alumnat valorara el fenomen del patriarcat que entreteixeix i afecta a tots els sectors limitant-los i fent que tinguem problemàtiques comunes.

A més, aprofitant l'avinentsa de la pròpia manifestació del 8M una de les alumnes va entrevistar a assistents a l'acte de València sobre la necessitat de fer aquesta reivindicació i sobre la vigència del feminisme, entrevistant a dones de diferents procedències i sectors, així com podent parlar amb dones que no recolzaven aquesta causa. Aquesta aproximació va servir per fer més ferma la raó de ser del projecte i reflexionar al voltant de les diferents perspectives possibles.

Malgrat que ens hagués agradat implicar a major part dels grups d'alumnat, vam aconseguir arribar a un dels grups del Cicle Formatiu de Grau Superior en Integració Social.

La metodologia emprada compartia principis amb l'Aprenentatge Servei, ja que perseguia fer una anàlisi social de la problemàtica de la dona i pretenia fer un retorn a l'entorn sobre l'anàlisi feta fet així com a les persones implicades. Finalment, vam poder arribar a part de l'alumnat del nostre centre, a professorat i convidar a una de les dones entrevistades, que fou el que més va motivar a l'alumnat de cara a fer eixe retorn, i encarnar i fer present les reflexions compartides online, ampliant el debat i fent-lo

créixer amb aquesta dona, i fent-li de mirall amb la resta d'aportacions fetes per altres dones i traduïdes per l'alumnat, generant noves preguntes compartides.

Les històries de vida han sigut la nostra forma de recerca qualitativa, centrant-nos en la narració oral de les pròpies entrevistades, amb una entrevista semiestructurada preparada prèviament que permetia l'adaptació i flexibilització dels continguts. S'ha realitzat una interpretació de l'experiència humana relatada a través d'una trobada online i una traducció de les mateixes a instal·lacions artístiques narratives, distribuïdes en forma de racons per un espai comú, amb una composició de l'espai que respectava la forma de lectura, la temàtica i el tipus de demanda que feia a l'espectador/a, és a dir, si l'acció de lectura o interacció que demanava un racó requeria major intimitat aquest es trobava més recollit, en canvi, si un racó com el de les arts escèniques necessitava més espai per al moviment es trobava a la distància precisa respecte a la resta. Els materials emprats van perseguir la reutilització dels recursos del centre complementant-se amb l'elaboració pròpia de materials dels expositors generalment procedents de reciclatge i papereria.

3. FASES

Aquest projecte consta de diferents fases que tractarem d'explicar a continuació.

3.1.- Fase 1. Els sectors laborals i la situació de les dones

Aquesta fase es va dividir en dos moments, i al projecte el considerem com de "coneixements previs":

- Primerament, l'alumnat va fer una investigació per parelles d'un sector del mercat laboral. Es va facilitar un guió de treball amb els punts a treballar. Posteriorment, es va fer una presentació a la classe.
- Durant el segon moment es van fer píndoles formatives per donar a conèixer a l'alumnat la realitat del mercat laboral. Es va tractar de fer classes bidireccionals fomentant el debat, així com els recursos de cadascun dels àmbits.

3.2.- Fase 2. Entrevistes a dones de cada sector

El professorat va fer el contacte amb dones de diferents sectors laborals. Aquestes dones són:

- Mako Mira (Diputada de les Corts Valencianes a la IX legislatura, secretària autonòmica de Model Econòmic i finançament)
- Arantxa Soler (advocada)
- Beatriz Olmo (Projector Manager de la Red de Restauración de Minas y Canteras)
- Merche de la Dula Serrana (dona amb una mirada feminista del món rural i l'agricultura)
- Ana Isabel Mira (Treballadora residència gent gran)
- Maria Alós (dona amb experiència en Cooperació Internacional)
- Elisa M. Matallín (Arts escèniques i mediació cultural)

L'alumnat va triar segons els seus coneixements previs i motivacions individuals. Posteriorment, van dissenyar un guió d'entrevista seguint unes indicacions, i es va corregir per part del professorat seguint una rúbrica.

Cada grup va gestionar l'entrevista en format Meet i la van gravar. Es van deixar unes hores per a fer l'entrevista i editar-la.

3.3.- Fase 3. Vídeo-resum de cada entrevista

L'alumnat va rebre la instrucció de fer un video resum de màxim 5 minuts, pensat per a difondre per les xarxes socials. Aquest vídeo, posteriorment, es va enllaçar amb un codi Qr dins dels espais creats per l'alumnat.

3.4.- Fase 4. Introducció de la reivindicació del 8 de març (8M)

Des del cicle és necessari treballar la reivindicació del 8m, no només la perspectiva històrica, sinó també reflexionar al voltant de la reivindicació i la necessitat de la mateixa en la societat actual, per tal de sensibilitzar al voltant de la situació de la dona a l'actual sistema mercantil.

A l'aula es va reflexionar al voltant del 8M tractant de promoure un debat, partir de les idees prèvies de l'alumnat i conèixer diferents accions fetes per diferents entitats i moviments.

3.4.- Fase 5. Propostes i planificació de l'acció compartida

Durant aquesta fase es va proposar a la classe fer cap cosa amb el material de les entrevistes per reivindicar el 8m. Van sorgir diferents idees interessants i es va tractar de triar democràticament tant el projecte com la gestió d'aquest. Va ser una de les fases més dures del projecte, ja que no va ser fàcil la presa de decisions, però, a la vegada, va ser un aprenentatge i una responsabilitat per l'alumnat estar implicat en totes les decisions des d'un primer moment.

El projecte guanyador va ser el que s'està plantejant a aquest article, crear una exposició per donar a conèixer l'experiència i els aprenentatges derivats de les entrevistes a aquestes dones tan especials.

3.6.- Fase 6. Preparació de l'acció

Durant aproximadament tres setmanes es va treballar a l'aula el projecte. Des de dissenyar els diferents espais a crear els materials. Tanmateix, es va crear un cartell de l'exposició i es va convidar diferents grups a visitar-la.

Cartell de l'exposició

D'una banda, l'exposició podia visitar-se de forma autònoma, mirant el material i accedint als vídeos a través dels Qr. D'altra banda, es va crear una visita guiada on l'alumnat activava els diferents espais amb dinàmiques i explicacions.

3.7.- Fase 7. Implementació

El 25 de març es va fer una visita guiada a l'alumnat de primer del CFGS d'Integració social. L'alumnat va gaudir amb l'experiència i van poder transmetre tot el seu treball a un públic interessat i participatiu.

Racó de l'exposició del sector de les arts escèniques

Racó de l'exposició del sector de l'advocacia

Racó de l'exposició del sector rural, l'agricultura i el món forestal

L'exposició es va quedar muntada per poder visitar-se pel professorat i per alumnat acompanyat del professorat. Es va fer un Qr enllaçat a un formulari per poder visitar l'exposició. Les valoracions van ser prou positives. Des de l'enllaç del punt de conclusions es

pot veure el resultat final de l'exposició. A continuació posem el vídeo-resum final sobre l'exposició i un cartell conclusiu de difusió:

<https://drive.google.com/file/d/14I6gsOSMZxMeFaRU5ZpCnjxKT2iWdRMN/view?usp=sharing>

Cartell conclusiu amb Qr al vídeo-resum final

Relacionant les fases amb els diferents moments mencionats a l'anterior punt, podem establir que:

La primera part, Com són els sectors laborals en matèria d'igualtat de gènere? Es correspon amb la fase 1.

La segona part, Entrevistem a dones referents de cada sector laboral es correspon amb les fases 2 i 3.

La tercera part, Celebrem l'exposició de cada sector entrevistat es correspon amb les fases 4,5,6 i 7.

4. APRENENTATGES EXPLORATS I DESCOBRIMENTS

Gràcies a aquesta experiència l'alumnat ha pogut “jugar” a ser tècniques i tècnics de promoció d'igualtat, conèixer i practicar les seues competències professionals com ara realitzar entrevistes o tirar endavant un projecte de reivindicació.

Aquest aprendre fent, de forma supervisada, crea aprenentatges significatius que a més els hi donarà seguretat per a enfrontar-se a un mercat laboral complex i amb una figura

professional a vegades poc definida. A més, els aporta una responsabilitat extra per a l'èxit del projecte i una gran autosatisfacció personal i grupal per haver pogut crear aquesta experiència.

Tanmateix, l'alumnat verbalitza que conèixer les dones i les seves històries de vida els ha aportat coneixements de primera mà de la realitat d'aquestes vivències i els ha mostrat nous reptes i interessos.

Pel professorat, aquesta experiència ens dona forces per continuar amb iniciatives similars donada la resposta positiva de l'alumnat i de les dones participants.

5. CURRÍCULUM I AVALUACIÓ

El present projecte s'ha realitzat al primer curs del Cicle Formatiu de Grau Superior de Promoció de la igualtat de gènere.

5.1. Vinculació del projecte amb les competències personals, socials i professionals

El professorat participant està compromès amb una metodologia participativa i significativa, que acosti a l'alumnat a la pràctica professional d'una forma acompanyada i supervisada, però deixant espais per a la presa de decisions, el treball en grup i la participació activa.

En tot moment s'ha tractat que l'alumnat siga el protagonista de l'acció, que el grup prenguera les seues decisions de forma democràtica i que la pràctica educativa fos el més semblant possible a la tasca de la tècnica d'igualtat.

Es persegueixen les següents competències clau contemplades a la LOMLOE per a les diferents etapes educatives està vinculada a l'adquisició i al desenvolupament de les competències clau:

1.1 Competència en comunicació lingüística.

1.4 Competència digital.

1.5 Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.

1.6 Competència ciutadana.

1.8 Competència en consciència i expressió culturals.

Quant al currículum, es treballa la competència general del cicle “programar, desarrollar y evaluar intervenciones relacionadas con la promoción de la igualdad de trato y de oportunidades entre mujeres y hombres aplicando estrategias y técnicas del ámbito de la intervención social, detectando situaciones de riesgo de discriminación por razón de sexo y potenciando la participación social de las mujeres.” contemplat al *Real Decreto 779/2013, de 11 de octubre, por el que se establece el título de Técnico Superior en Promoción de Igualdad de Género y se fijan sus enseñanzas mínimas* (endavant RD).

Tanmateix es tracta de treballar les següents competències professionals, personals i socials contemplades al mateix RD:

- a) Obtener información utilizando recursos, estrategias e instrumentos de análisis de la realidad, con el fin de adecuar la intervención en materia de igualdad a las necesidades y características de las personas destinatarias y del contexto.
- b) Programar intervenciones que promuevan la igualdad entre hombres y mujeres, interpretando y teniendo en cuenta la normativa legal, así como el plan estratégico, y políticas públicas de referencia.
- c) Incorporar la perspectiva de género en todas las fases de la intervención, seleccionando estrategias y técnicas que permitan la visibilización de las mujeres.
- d) Dirigir la implementación de proyectos de promoción de igualdad de género, coordinando las actuaciones de otros profesionales, supervisando la realización de las actividades con criterios de calidad y facilitando el trabajo en equipo.
- e) Desarrollar actividades de información, comunicación y sensibilización de las mujeres y la población en general, utilizando diversos soportes de comunicación, promoviendo el uso de imágenes no estereotipadas de las mujeres y la utilización de un lenguaje no sexista.
- f) Organizar departamentos, programas y actividades de promoción de igualdad de género, gestionando la documentación y los recursos así como la financiación y el control del presupuesto asignado.

- g) Proporcionar apoyo técnico, documental y logístico para la constitución y funcionamiento de grupos y asociaciones, capacitando a los participantes para la autogestión y facilitando las relaciones entre los diferentes agentes que configuran una comunidad o una zona territorial.
- h) Dinamizar grupos, aplicando técnicas participativas y de dinamización, gestionando los conflictos y promoviendo el respeto y la solidaridad.
- i) Realizar intervenciones de fomento de la participación de las mujeres en los diferentes ámbitos de la vida social y en los procesos de toma de decisiones, promoviendo la creación y mantenimiento de redes y espacios de encuentro y colaboración.
- j) Desarrollar intervenciones dirigidas a la inserción laboral de las mujeres, analizando los factores influyentes así como los potenciales yacimientos de empleo.
- ñ) Desarrollar acciones de intervención socioeducativa en materia de igualdad de género, sensibilizando a la población acerca de su importancia para el cambio social y la prevención de la violencia de género.
- o) Evaluar el proceso de intervención y los resultados obtenidos, con actitud autocrítica, elaborando y gestionando la documentación asociada al proceso con criterios de calidad.
- p) Adaptarse a las nuevas situaciones laborales, manteniendo actualizados los conocimientos científicos, técnicos y tecnológicos relativos a su entorno profesional, gestionando su formación y los recursos existentes en el aprendizaje a lo largo de la vida y utilizando las tecnologías de la información y la comunicación.
- q) Resolver situaciones, problemas o contingencias con iniciativa y autonomía en el ámbito de su competencia, con creatividad, innovación y espíritu de mejora en el trabajo personal y en el de los miembros del equipo.
- r) Organizar y coordinar equipos de trabajo con responsabilidad, supervisando el desarrollo del mismo, manteniendo relaciones fluidas y asumiendo el liderazgo, así como aportando soluciones a los conflictos grupales que se presenten.
- s) Comunicarse con sus iguales, superiores, clientes y personas bajo su responsabilidad, utilizando vías eficaces de comunicación, transmitiendo la información o conocimientos adecuados y respetando la autonomía y competencia de las personas que intervienen en el ámbito de su trabajo.

u) Supervisar y aplicar procedimientos de gestión de calidad, de accesibilidad universal y de «diseño para todos» y de gestión de la diversidad, en las actividades profesionales incluidas en los procesos de producción o prestación de servicios.

w) Ejercer sus derechos y cumplir con las obligaciones derivadas de su actividad profesional, de acuerdo con lo establecido en la legislación vigente, participando activamente en la vida económica, social y cultural.

5.2. Vinculació intermodular

El projecte 8M consta a la programació dels diferents mòduls del cicle. Aquesta activitat en concret es va desenvolupar des del mòdul de Àmbits d'intervenció per a la promoció de la igualtat i des del mòdul de Metodologia de la intervenció social.

5.3. Vinculació intercycles

Durant la Fase 6 es va proposar a diferents cicles de diferents famílies professionals el realitzar una visita guiada per la exposició, on l'alumnat organitzador activava els diferents espais i podia explicar de primera mà la seva experiència al projecte, a més de posar veu a les dones entrevistades.

Finalment el grup de Primer del Cicle Formatiu de Grau Superior d'Integració social va realitzar la visita proposada. Per motius organitzatius i de temps, molts dels grups ja no estaven a l'institut per poder participar. La idea original era realitzar la visita a un dels grups de cicles més masculinitzats però no va ser possible

Tanmateix, es va deixar la exposició muntada a l'aula del futur, i tant professorat a mode individual com alumnat acompanyat del professorat la podien visitar de forma autònoma.

5.4. Criteris i instruments d'avaluació

S'han avaluat els següents aspectes del projecte:

- Per a les entrevistes: Guió de la entrevista i vídeo
- Preparació de l'acció (fitxa d'activitat + participació activa)
- Implementació

Cadascun dels aspectes ha estat avaluat amb una rúbrica compartida amb l'alumnat prèviament.

6. PROSPECTIVES DEL PROJECTE: REVISIONS I RÈPLIQUES

El present projecte té una estreta vinculació amb el cicle d'igualtat però tant per la temàtica com per la forma de treball es susceptible de poder replicar-se tant en altres cicles de la família de Serveis a la Comunitat com a altres nivells educatius (Primària, ESO i Batxillerat).

Les principals dificultats a les quals hem fet front són:

- Combinar la gestió de les tasques i la participació democràtica i protagonista de l'alumnat
- Ubicar l'exposició a un espai tancat on l'alumnat no ha pogut fer una visita autònoma
- Trobar grups d'altres famílies professionals per poder fer la visita guiada
- Falta de temps i pressupost per poder pagar a les dones i ampliar el projecte, podent fer un intercanvi entre les dones entrevistades, per generar lligams, un retorn i punts en comú.

7. CONCLUSIÓ

Aquest projecte ens ha permès conèixer altres realitats viscudes per dones procedents de sectors laborals molt diversos. Segurament de no existir aquest projecte ni l'alumnat ni el professorat hauríem generat tantes reflexions particulars sobre les necessitats específiques de cada sector i a la vegada vist el gran pes que té el patriarcat de forma transversal. Compartir unes mateixes preguntes en diferents contextos ens permet veure els elements comuns compartits a nivell social. El fet de preguntar-li a una dona professional sobre la seua tasca la dignifica i crea de forma indirecta en l'alumnat altra mirada, que es reflexa en la pròpia identitat de la dona entrevistada, conforme es construeixen les preguntes i les respostes i es fa incís en la faceta professional de l'entrevistada es va

subratllant la mirada polièdrica cap a la dona, com a ésser complet, que és més enllà de companya, mare, filla, germana, o d'altra. Aquest treball ens ha ajudat a diversificar els models de dona, entenent que hi ha moltes formes de vida, i a la vegada a visibilitzar que tenim uns punyals comuns que a totes ens travessen.

En referència a les relacions generades podem dir que crear espais d'intimitat com és una entrevista, en la que dues alumnes poden parlar amb altra dona i interessar-se sobre ella, amb el que això implica per a aquesta genera noves possibilitats de relació social i educativa. Malgrat que aquesta entrevista era online, amb les limitacions associades, la condició de trobada única feia que fora especial i concisa, amb una trobada única, fet revolucionari en el present, ja que acostumem a revisitar la informació i els intercanvis, en uns temps que creiem que són infinits, però però accelerats, amb àudios infumables, continguts “bigdàtics” i vincles líquids, el fet de quedar amb una desconeguda, que ens va a dedicar un temps per a una conversa preparada, sobre temes rellevants, tant com conèixer la trajectòria d'una vida humana, d'una dona, l'acte d'escoltar-nos durant almenys una hora, sense més finalitat que saber qui som, considerem que és una xicoteta revolució.

Tal vegada una de les qüestions més interessants ha estat el poder unir els treballs de forma orgànica, tenint prèviament un esboç i un guió sobre el tipus de tasca que anàvem a demanar a l'alumnat, però permetent-nos tindre la flexibilitat d'adaptar-nos als recursos existents i disponibles, així com als nostres interessos i als de l'alumnat. Fer treballs que estan vinculats entre si i que són graduals ens permet anar acumulant i lligant les reflexions, fent-les créixer. Aquest ha sigut un treball molt orgànic en eixe sentit.

En el nostre cas vam escollir fer una exposició com a mostra final que recollira i traslladara les idees recopilades en les entrevistes, creiem que este format ha estat molt interessant perquè hem traslladat les qüestions o idees a objectes i interaccions amb el públic de la mostra, este procés de traducció ens obliga a reflexionar sobre què hem entés i com podem fer-ho entendre, anant més enllà volent perseguir fer repensar a les altres companyes sobre allò parlat. Qui reproduïra este projecte podria fer una exposició amb esta perspectiva o emprar altres llenguatges, no obstant, considerem que materialitzar unes idees a partir d'una

conversa feta online és molt suggerent i atraient de cara a treballar el pensament convergent i divergent i fins i tot poètic.

Com que no ens agradaria tancar este projecte i escrivim este text per fer-lo créixer, us compartim algunes preguntes que van sorgir a partir del procés i que van circular per l'aire de l'exposició:

Com podem crear un espai que represente les idees compartides amb esta professional de forma digna, respectuosa, representativa, fidel, clara, coherent i compartida? Com podem fer reflexionar a les persones que vinguen a l'exposició sobre allò que vam parlar amb la professional? Quins elements comuns tenen els diferents racons de cada sector laboral? Si vinguera la dona entrevistada es sentiria identificada amb el racó de la seua conversa? Podriem iniciar ara una nova conversa ara a partir d'aquest racó?

Hi ha tantes dones per escoltar, hi ha tant per dir, hi ha tant per fer que considerem que calen més espais com aquests que hem generat juntes per trobar-nos. Com diria Ovidi Montllor, dones, professorat, alumnat, societat: junteu-vos! junteu-vos!

Junteu-nos i escoltem-nos, perquè tal com diu la directora de cinema alacantina Elena López Riera (2025): "Les històries de les dones s'han contat xiuxiuejant i amb paraules entretallades", ja és hora de que ens escoltem amb amabilitat, que compartim l'admiració mútua, que ampliem el ventall de dones referents des de la proximitat i que posem en valor els relats de cada dona valenta.

8. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

Europa Press. (2025, 7 de febrer). *Elena López Riera: "Les històries de les dones s'han contat en veu baixa i amb paraules entretallades"*. Europa Press.

<https://www.europapress.es/comunitat-valenciana/noticia-elena-lopez-riera-historias-mujeres-contado-susurrando-20250207120028.html>

Ministerio de Trabajo y Economía Social. (2023). *Mujeres y mercado de trabajo 2023*.
https://www.mites.gob.es/ficheros/ministerio/sec_trabajo/analisis_mercado_trabajo/situacion-mujeres/Mujeres-y-Mercado-de-Trabajo-2023.pdf

Ministerio de Trabajo y Economía Social. (2023). *Trabajo decente y la Agenda 2030 de desarrollo sostenible (OIT)*.
https://www.mites.gob.es/ficheros/rse/documentos/cms/f_Trabajo_Decente_ODSs.pdf

Moriña, A. (2016). *Investigar con historias de vida: Metodología biográfico-narrativa*. Narcea Ediciones.

Uruñuela, P. M. (2018). *La metodología del Aprendizaje-Servicio: Aprender mejorando el mundo*. Narcea Ediciones.